

**POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII**

DZIEJE NAJNOWSZE

**Rocznik XLVIII
2016
1**

WARSZAWA 2016

<http://rcin.org.pl>

„Dzieje Najnowsze”
Założone w 1969 r. przez Tadeusza Jędruszczyka,
Czesława Madajczyka i Witolda Stankiewicza

Wydanie publikacji dofinansowane przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego
(Umowa nr 510/P–DUN/2015) dzięki staraniom Towarzystwa Miłośników Historii

KOMITET REDAKCYJNY

Roman Baron, Idesbald Goddeeris, Marek K. Kamiński, Krzysztof Kawalec,
Marek Kornat, Piotr Madajczyk, Wojciech Materski, Jan Molenda, Władimir Niewieżyn,
Andrzej Nowak, Dušan Segeš, Andrzej Suchcitz, Włodzimierz Suleja,
Małgorzata Willaume, Michihiro Yasui

REDAKCJA

Andrzej Chojnowski, Małgorzata Gmurczyk–Wrońska,
Andrzej Koryn, Paweł Libera (sekretarz), Rafał Stobiecki, Jacek Tebinka,
Tadeusz Wolsza (redaktor naczelny)

REDAKTOR WYDAWNICZY

Jerzy Lewiński

TŁUMACZ

Aleksandra Rodzińska–Chojnowska

Czasopismo recenzowane
<http://ihpan.edu.pl/publikacje/czasopisma/578-dzieje-najnowsze>

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
00–272 Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31, tel. 22 831–02–61

ISSN 0419–8824

© Instytut Historii PAN & Wydawnictwo DiG, 2015

Wydawnictwo DiG Sp.j.

PL 01–987 Warszawa, ul. Dankowicka 16 c lok. 2

tel./fax (+4822) 839–08–38

e–mail: biuro@dig.pl <http://www.dig.pl>

Druk cyfrowy: FABRYKA DRUKU w Warszawie

<http://rcin.org.pl>

Spis treści

STUDIA I ARTYKUŁY

Piotr Madajczyk — <i>Polskie problemy z genocydem Rafała Lemkina</i>	3
Krzysztof Jasiewicz — <i>Narodowe formacje wojskowe w Rosji bolszewickiej i Związku Sowieckim w latach 1918–1943 i ich rola w polityce ekspansji imperium</i>	15
Łukasz Dryblak — <i>Inspiracja i formy współpracy polskich instytucji państwowych z wydawcami i redakcjami pism rosyjskich w latach 1919–1935 — zarys problematyki</i>	33
Grzegorz Motyka — <i>Zbrodnia wołyńska 1943 roku i mit buntu ludowego</i>	53
Andrzej Zawistowski — <i>Kartki na wojnę, której nie było. Planowany mechanizm reglamentacji artykułów pierwszego zapotrzebowania w PRL w wypadku sytuacji nadzwyczajnej</i>	67
Andrzej Zaćmiński — <i>„Poena sine lege” — czyny chuligańskie w orzecznictwie Komisji Specjalnej do Walki z Nadużyciami i Szkodnictwem Gospodarczym (1951–1954)</i>	83
Andrzej Czyżewski — <i>Peryferie stanu wojennego? — casus województwa sieradzkiego</i>	113
Daniel Wicenty — <i>Kiszczakowska „policja w policji”. O Zarządzie Ochrony Funkcjonariuszy (1985–1990)</i>	135
Rafał Leśkiewicz — <i>Od Służby Bezpieczeństwa do Urzędu Ochrony Państwa</i>	165
Paweł Kowal — <i>Misja na wschodzie. Wizyty kard. Józefa Glempa w ZSRG w 1988 roku oraz ich polityczno–międzynarodowy kontekst</i>	189

PRZEGLĄD BADAŃ

Paweł Jaworski — <i>Szwedzkiej historiografii rozrachunki z okresem drugiej wojny światowej</i>	209
Rafał Łatka — <i>Problemy metodologiczne w prowadzeniu badań na temat historii Kościoła katolickiego w Polsce „ludowej”. Przegląd badań, postulaty badawcze</i>	221

MATERIAŁY

<i>Edward Raczyński a Czesi: fragmenty korespondencji</i> — Piotr Wandycz	233
<i>Aspekty wojskowe polskiego sierpnia '80</i> — Edward J. Nalepa	239

ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

Włodzimierz Suleja — <i>Bezsilność zwycięzców</i>	253
Zygmunt Zieliński — <i>Okupacyjna saga rodzinna</i>	258

* * *

Jakub Michalski, <i>Współpraca niemiecko–radziecka 1917–1933</i> — Krzysztof Fudalej	262
Wiesław Bolesław Łach, „ <i>Bunt</i> ” Żeligowskiego. <i>Kulisy przyłączenia Wileńszczyzny do Polski 1920–1922</i> — Dariusz Fabisz	266
Aleksandr Leonidowicz Kuźminych, <i>Siergiej Igoriewicz Starostin, Polaki w Wologodskiej oblasti: riepriessii, plen, spiecposielenije (1937–1953 gg.)</i> — Wojciech Materski	274
Ołeksandr Zinczenko, <i>Katyń. Śladami polskich oficerów</i> — Krzysztof Łagojda	283
Jakub Żak, <i>Nie walczyli dla siebie. Powojenna odyseja 2. Korpusu Polskiego</i> — Tadeusz Kondracki	290
Zbigniew Stanuch, <i>Walka o religię. Katechizacja szkolna i pozaszkolna na Pomorzu Zachodnim w latach 1945–1961</i> — Przemysław Benken	296
Wojciech Paduchowski, <i>Nowa Huta nieznaną i tajną. Obraz miasta w materiałach Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego i Milicji Obywatelskiej (1949–1956)</i> — Hubert Wilk	303
Paweł P. Warot, <i>Radio Olsztyn w latach 1952–1980</i> — Waldemar Brenda	306
Bartosz Kaliski, <i>Kurierzy wolnego słowa (Paryż–Praga–Warszawa 1969–1970)</i> — Andrzej Chojnowski	309
Jacek Krzysztof Danel, <i>Orędownik niepodległości. Kazimierz Sabbat 1913–1989</i> — Tadeusz Wolsza	314

ŻYCIE NAUKOWE

<i>Sprawozdanie z konferencji naukowej „Równie ważni? Sanatorzy drugiego planu (1926–1939)” Lublin 10–11 VI 2015 r.</i> — Monika Napora	319
---	-----

LISTY DO REDAKCJI

<i>Doktorowi habilitowanemu Andrzejowi Olejce w odpowiedzi</i> — Jarosław Centek, Marcin J. Mikulski, Tomasz Woźny	325
<i>O nowej jakości w polemice naukowej autorstwa Pana Łukasza Ulatowskiego. List do redakcji „Dziejów Najnowszych”</i> — Piotr Kołakowski	331

Table of Contents

STUDIES AND MATERIAL

Piotr Madajczyk — <i>Polish Problems with Genocide According to Rafał Lemkin</i>	3
Krzysztof Jasiewicz — <i>National Military Formations in Bolshevik Russia and the Soviet Union in 1918–1943 and Their Role in the Policy of Imperial Expansion</i>	15
Łukasz Dryblak — <i>Inspiration and Forms of the Cooperation of Polish State Institutions with the Publishers and Editorial Boards of Russian Periodicals in 1919–1935 — an Outline</i>	33
Grzegorz Motyka — <i>The Volhynian Massacre of 1943 and the Myth of a Peasant Revolt</i>	53
Andrzej Zawistowski — <i>Ration Cards for a War that Never Came. Planned Mechanism of Rationing Basics in the People's Republic of Poland in the Case of an Extraordinary Situation</i>	67
Andrzej Zaćmiński — „ <i>Poena sine lege</i> ” — <i>Hooligan Misdemeanours in the Adjudication of the Special Commission to Combat Embezzlement and Economic Sabotage (1951–1954)</i>	83
Andrzej Czyżewski — <i>Peripheries of Martial Law? — the Case of the Voivodeship of Sieradz</i>	113
Daniel Wicenty — <i>Kiszczak's "Police within the Police". On the Department for the Protection of Functionaries (1985–1990)</i>	135
Rafał Leśkiewicz — <i>Formal–legal Aspects of the Establishment of the Office for State Protection</i>	165
Paweł Kowal — <i>Mission in the East. Visits to the Soviet Union Paid by Cardinal Józef Glemp in 1988 and Their Political–international Context</i>	189

RESEARCH SURVEY

Paweł Jaworski — <i>Accounts Settled with the Second World War in Swedish Historiography</i>	209
Rafał Łatka — <i>Methodological Problems of Conducting Studies on the History of the Catholic Church in "People's" Poland. Research Review and Postulates</i>	221

MATERIAL

<i>Edward Raczyński and the Czechs: Fragments of Correspondence — Piotr Wandycz</i>	233
<i>Military Aspects of the Events of August 1980 in Poland — Edward J. Nalepa</i>	239

CRITICAL ARTICLES REVIEWS**SCIENTIFIC LIFE****LETTERS TO THE EDITORS**

Wśród naszych Autorów m.in.

Dr Przemysław Benken — pracownik naukowy Biura Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej w Szczecinie

Dr Waldemar Brenda — pracownik naukowy Biura Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej w Białymstoku. Delegatura w Olsztynie

Prof. zw. dr hab. Andrzej Chojnowski — w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego

Mgr Andrzej Czyżewski — pracownik naukowy Biura Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej w Łodzi

Mgr Łukasz Dryblak — doktorant w Instytucie Historii PAN w Warszawie

Dr Dariusz Fabisz — adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu Zielonogórskiego

Prof. zw. dr hab. Krzysztof Jasiewicz — w Instytucie Studiów Politycznych PAN w Warszawie

Dr hab. Paweł Jaworski — prof. nadzwyczajny w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego

Dr hab. Tadeusz Kondracki — prof. nadzwyczajny w Instytucie Historii PAN w Warszawie

Dr Paweł Kowal — adiunkt w Instytucie Studiów Politycznych PAN w Warszawie

Dr Rafał Leśkiewicz — dyrektor Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie

Mgr Krzysztof Łągojda — doktorant w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego

Dr Rafał Łatka — adiunkt na Wydziale Historii i Dziedzictwa Kulturowego Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie

Prof. zw. dr hab. Piotr Madajczyk — w Instytucie Studiów Politycznych PAN w Warszawie

Prof. zw. dr hab. Wojciech Materski — w Instytucie Studiów Politycznych PAN w Warszawie

Dr hab. Grzegorz Motyka — prof. nadzwyczajny w Instytucie Studiów Politycznych PAN w Warszawie

Prof. zw. dr hab. Edward Jan Nalepa — w Instytucie Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach. Filia w Piotrkowie Trybunalskim

Dr Monika Napora — adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

Prof. zw. dr hab. Włodzimierz Suleja — w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego

Prof. Piotr Wandycz — w Yale University (USA)

Dr Daniel Wicenty — pracownik naukowy Biura Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej w Gdańsku

Dr Hubert Wilk — adiunkt w Instytucie Historii PAN w Warszawie

Prof. zw. dr hab. Tadeusz Wolsza — w Instytucie Historii PAN w Warszawie

Dr hab. Andrzej Załمیński — prof. nadzwyczajny w Instytucie Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Dr Andrzej Zawistowski — adiunkt w Katedrze Historii Gospodarczej i Społecznej Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie

Prof. zw. dr hab. Zygmunt Zieliński — w Instytucie Historii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II

cena 21,00 zł (w tym 5% VAT)

Nakład 500 egz.

<http://rcin.org.pl>